

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
RENDESZETI IGAZGATÓSÁG
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az RI-AJBH-55/2020. számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.

Érintett szervek:

- *B.Rendőr-főkapitányság* *. *kerületi Rendőrkapitányság*

2020. november

Az eljárás megindítása

*Panaszos*¹ (a továbbiakban: I. r. panaszos) és gyermeke, *panaszos*² (a továbbiakban: II. r. panaszos) 2019. október 2-án panaszt terjesztett elő a velük szemben 2019. szeptember 2-án foganatosított rendőri intézkedéssel és szeptember 12-én foganatosított két rendőri intézkedéssel szemben.

Az I. r. és II. r. panaszos beadványukban sérelmezték az azonosítási és tájékoztatási kötelezettség elmulasztását, az intézkedő rendőrök bánásmódját, valamint kényszerítő eszköz (testi kényszer) alkalmazását.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92.§-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az Országgyűlés a *Kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvénnyel kapcsolatos módosításáról szóló 2019. évi CIX. törvénnyel az alapvető jogok biztosának hatáskörébe utalta a rendészeti panaszok kivizsgálásának lehetőségét. Ennek megfelelően immár e kifejezetten hatósági eljáráshoz kapcsolódó, azt kiegészítő ombudsmani típusú vizsgálat is az alapvető jogok biztosának feladata.*

A panaszosok által előadott sérelmek kapcsán mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnom, hogy az Rtv. rendelkezései értelmében a beadványt az arra jogosult terjesztette-e elő, ugyanis a II. r. panaszos a panasz előterjesztésekor kiskorú, 14 éves volt.

Az Rtv. 92. §-ának (3) bekezdése értelmében cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes kiskorú vagy cselekvőképességében bármely ügycsoportban korlátozott nagykorú személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat.

A Ptk. 4:161. §-ának (1) bekezdése értelmében a szülői felügyeletet gyakorló szülők joga és kötelezettsége, hogy gyermeküket személyi és vagyoni ügyeiben képviseljék (törvényes képviselő). A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 2. §-ának b) pontja szerint törvényes képviselő a szülői felügyeletet közösen gyakorló mindkét szülő, a szülői felügyeletet egyedül gyakorló egyik szülő, a gyám és a gondnok.

A B. város Kormányhivatala *. Kerületi Hivatala a 2019. augusztus 29-én kelt, *-*. számú jogerős határozatában a szülői felügyelet gyakorlására ideiglenes intézkedéssel a II. r. panaszos édesapját jelölte ki, így – a fentieknek megfelelően – a II. r. panaszos édesapja járhat el alapvetően az II. r. panaszos törvényes képviselőjében.

Ugyanakkor jelen panaszügyben kifogásolt rendőri intézkedés alapját az a körülmény szolgáltatta, hogy a panaszosok és a II. r. panaszos édesapja között konfliktus van az II. r. panaszos felügyeleti jogát tekintve: az I. r. panaszos nem kívánja átadni a II. r. panaszost az

¹ Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

² Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

édesapának a B. város F. Kormányhivatala *. Kerületi Hivatala hivatkozott jogerős határozatában foglaltaknak megfelelően.

Érdemes felidézni a korábbi Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) vonatkozó gyakorlatát:

A Testület az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) a *Scozzari and Giunta v. Italy* ügyében [39221/98; 41963/98.] megfogalmazott gyakorlatának logikáját alapul véve minden olyan esetben befogadta azon panaszokat, ahol a szülői felügyeleti jogától megfosztott szülő tett panaszt gyermeke nevében, amennyiben a panasz tárgya tekintetében nyilvánvaló érdekellentét állt fenn a gyermek és a szülői felügyeletet gyakorló másik szülő között [pl. 54/2014. (II. 26.) sz. állásfoglalás; 181/2019. (VI. 13.) sz. állásfoglalás]. A Testület álláspontja szerint, amennyiben nem így járt volna el, fennállt volna annak a veszélye, hogy a gyermek esetleges alapvető jogaival kapcsolatos sérelme nem kerül kivizsgálásra. Mindez a körülmény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményének (a továbbiakban: Egyezmény) 2. cikk 2. pontjában foglalt azon állami kötelezettséggel lett volna ellentétes, miszerint az Egyezményben részes államok megteszik a megfelelő intézkedéseket arra, hogy a gyermeket hatékonyan megvédjék minden, bármely formában jelentkező megkülönböztetéstől és megtorlástól, amely szülei, törvényes képviselői vagy családtagjai jogi helyzete, tevékenysége, véleménynyilvánítása vagy meggyőződése miatt érhetné őt.

Mindezekre tekintettel – egyetértve a korábbi Testület gyakorlatának logikájával – befogadom a II. r. panaszos nevében megfogalmazott panaszokat.

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való jog [Alaptörvény II. cikk]
- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tisztességes eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye [a továbbiakban: Alaptörvény]
- Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény
- Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény [a továbbiakban: Szabs. tv.]
- Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény [a továbbiakban: Ptk.]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]
- A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet

A tényállás megállapításai

I. A panaszbeadvány

A panaszbeadványban elsőként panaszolt intézkedés 2019. szeptember 2-án történt, amikor az I. r. panaszos gyermeke, a II. r. panaszos egyedül volt a lakásban. A kikerülő rendőrök a rendőri intézkedés során nem azonosították magukat, nem tájékoztatták a II. r. panaszost arról, hogy milyen céllal, illetve joggalappal intézkednek, milyen intézkedést foganatosítanak. Az intézkedésről nem adtak igazolást, a II. r. panaszosnak nem biztosították, hogy nyilatkozatot tehesen, továbbá nem tájékoztatták a jogorvoslati lehetőségekről.

Amikor az I. r. panaszos tudomást szerzett a szeptember 2-i intézkedésről, számára az intézkedő rendőrök azt a tájékoztatást adták, hogy az intézkedésről készült jelentések belső ügyiratok, amelyeket az intézkedés alatt álló személy nem ismerhet meg.

Ezt követően I. r. és II. r. panaszos felkereste a gyámhatóságot és a rendőrséget is a szeptember 2-i intézkedéssel kapcsolatban, azonban semmilyen tájékoztatást nem kapott.

A második panaszolt intézkedés 2019. szeptember 12-én történt, amelynek során az I. r. panaszos nem kapott megfelelő tájékoztatást a jogorvoslati lehetőségekről, igazolást, nyilatkozatot nem tehetett. Az intézkedés során az intézkedő rendőrök a II. r. panaszost keresték, az I. r. panaszos azt a tájékoztatást adta, hogy gyermeke iskolában van, ám ezt a rendőrök nem hitték el, így átkutatták a lakást, amely során az I. r. panaszos együttműködött. A gyermek nem tartózkodott a lakásban.

Az intézkedő rendőr a határozatot nem mutatta meg, a határozat tartalmát nem ismertette az I. r. panaszossal, abból csak néhány információt közölt. Azt a tájékoztatást adta, hogy a II. r. panaszos védelem alatt áll, ezért rendelhetette el a gyámhatóság a körözését. Az I. r. panaszos ezeket az információkat cáfolta, azonban a rendőr nem tudott további tájékoztatást adni, azt javasolta, hogy az I. r. panaszos a gyámhatósággal vegye fel a kapcsolatot. Az intézkedő rendőr nem tájékoztatta az I. r. panaszost arról, hogy mi a teendő, nem kérte, hogy a II. r. panaszost hozza el az iskolából és ők sem mentek oda.

A harmadik panaszolt intézkedés 2019. szeptember 12-én este történt, a II. r. panaszost a rendőrök elfogták, az intézkedés során nem tájékoztatták az intézkedés céljáról, jogalapjáról. Az intézkedés során erőszakkal, rángatással, lefogással elszakították a II. r. panaszost az I. r. panaszostól, továbbá nem közölték ennek okát.

A II. r. panaszos sokkos állapotban volt és sírt, öt-hat rendőr állta körbe, akik közül egy-kettő cinikus, gúnyos megjegyzéseket tett, szidta a II. r. panaszost, hisztiző kislánynak nevezte. Többször elmondták a II. r. panaszosnak, hogy az I. r. panaszossal nem beszélhet.

A helyiségben szék nem volt, csak jóval később hozott egyet valaki, ám akkor már a II. r. panaszos nem ült le, mert azt gondolta, ha leül, akkor nem tud majd felállni. A II. r. panaszost csak hosszú idő után kínálták vízzel, és nem tájékoztatták megfelelően a mosdóhasználatról. A II. r. panaszos kérte, hogy beszélhessen az I. r. panaszossal, ám ezt nem tették lehetővé számára, majd az I. r. panaszostól távol, a hátsó ajtón vezették ki.

Az I. r. panaszos azt gondolja, hogy az intézkedésről kiállított igazolást a II. r. panaszos édesapja írta alá, az igazolást az I. r. és II. r. panaszosnak nem mutatták meg. A II. r. panaszos édesapja nem beszél magyar nyelven, az erőszakos bánásmódot nem látta, így a I. r. panaszos

feltételezése szerint a II. r. panaszos édesapja azt nyilatkozta, hogy a II. r. panaszosnak nincs panasza.

A jogorvoslati lehetőségekről a I. r. és II. r. panaszos nem kapott tájékoztatást.

Az I. r. panaszossal szembeni intézkedésről igazolást állított ki a rendőrség, amely semmilyen tájékoztatást, jogorvoslati lehetőséget nem tartalmazott. Az I. r. panaszos kérése ellenére, nem tették lehetővé számára, hogy elolvassa, aláírja azt, nyilatkozatot tegyen.

A panaszos sérelmezte, hogy annak ellenére rendeltek el körözést a II. r panaszos felkutatása érdekében, hogy a rendőrség ismerte a panaszosok elérhetőségeit.

A rendőrség elfogás foganatosítása céljából több alkalommal éjjel vagy hajnalban csöngetett a lakásba, illetve a szomszéd lakásba is, megzavarva az társasházban lakó személyeket.

2019. október 4-én vette fel először a kapcsolatot a rendőrség a panaszosokkal, a kapitányság egyik kollegája azóta folyamatosan kapcsolatot tart a II. r.panaszossal.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A BRFK vezetőjének tájékoztató levele az alábbiakat tartalmazza:

2019. szeptember 2-án 7 óra 30 perckor járőrök és a B. város Kormányhivatala *. ker. Hivatal H. Főosztály (a továbbiakban: Kormányhivatal) munkatársai megjelentek az I. r. és II. r. panaszos lakóhelyén, mivel a II. r. panaszos szülői felügyeleti jogát az I. r. panaszosról megvonták, 2019. szeptember 2-ától ideiglenesen a II. r. panaszos szülői felügyeleti jogát édesapja gyakorolta.

A Kormányhivatal munkatársa azt a tájékoztatást adta, miszerint, ha az I. r. panaszos tudomást szerez az intézkedés céljáról, akkor agresszívan léphet fel, valamint több alkalommal előfordult már, hogy nem működött együtt a hatóságokkal.

A II. r. panaszos édesapja arról tájékoztatta a Kormányhivatal munkatársát, hogy kikerkezésük előtt látta, hogy az I. r. panaszos elhagyta a lakóhelyét.

A lakás ajtaja résnyire nyitva volt, azonban az előtte lévő rács zárt állapotban volt. A Kormányhivatal munkatársának kopogtatására a II. r. panaszos távolról kommunikált, elmondta, hogy egyedül tartózkodik otthon és nem kíván beszélni édesapjával, majd ezután a II. r. panaszos az ajtót becsukta és a továbbiakban nem válaszolt semmire.

Tekintettel arra, hogy az I. r. panaszos nem tartózkodott a helyszínen, valamint többszöri telefonhívással sem tudták elérni, a helyszínt a rendőrök és a Kormányhivatal munkatársai elhagyták.

2019. szeptember 2-án a helyszínen rendőri intézkedésre nem került sor, a rendőrség a Kormányhivatal munkatársainak intézkedését biztosította.

2019. szeptember 12-én 10 óra 50 perckor a rendőrök megjelentek az I. r. és II. r. panaszos lakóhelyén, a II. r. panaszos, eltűnés miatt körözött fiatalos személy felkutatása céljából. Intézkedésük kezdetén igazolványuk felmutatásával egyidejűleg, napszaknak megfelelően köszöntek, közölték nevüket, beosztási helyüket, valamint az intézkedés célját.

Az I. r. panaszos szemmel láthatóan zavart tudatállapotban volt, csak többszöri nyomatékos felszólításra volt hajlandó igazolni személyazonosságát, illetve nem tudta, vagy nem akarta tudomásul venni a foganatosított rendőri intézkedés okát. Kétségbe vonta a II. r. panaszossal szemben elrendelt körözést.

Az I. r. panaszos a rendőrök kérdésére elmondta, hogy a II. r. panaszos iskolában van, azonban azt nem volt hajlandó elmondani, hogy melyik oktatási intézményben tartózkodik.

Kérésére a rendőrök többször felolvasták a Kormányhivatal határozatát, de nem volt elégedett, és különböző kérésekkel állt elő. Az I. r. panaszos nem volt együttműködő, megpróbálta akadályozni az intézkedés gyorsaságát, eredményességét.

Az intézkedő rendőr közölte az I. r. panaszossal, hogy az Rtv. 39. §-ának (1) bekezdés j) pontja alapján a lakást a II. r. panaszos felkutatása céljából át fogja vizsgálni, ezt végül az I. r. panaszos tudomásul vette és bebocsátotta a lakásba. Az átvizsgálás során megállapították, hogy a II. r. panaszos nem tartózkodott a lakásban, azonban egyértelmű jelek utaltak rá, hogy életvitelszerűen használja az ingatlant.

Az intézkedő rendőrök jelentései szerint az I. r. panaszos ellenséges és provokatív magatartást tanúsított, a kérdéseikre adott válaszaiból egyértelműen következtetni lehetett arra, hogy nem mondott igazat.

Ezt követően az intézkedő rendőrök a lakáshoz legközelebb található általános iskolában megjelentek, azonban a II. r. panaszos soha nem volt annak az intézménynek a diákja.

Ezután megkísérelték felkutatni a II. r. panaszost a bejelentett oktatási intézményében, ahol az intézmény vezetője és helyettese közölte, hogy a gyermek már 2018. szeptember 1-je óta nem jár az iskolába, emiatt az I. r. panaszossal szemben a hatóságok eljárást kezdeményeztek kiskorú veszélyeztetése miatt.

A hatályos jogszabályok rendelkezései szerint más oktatási intézmény tanulója nem lehet a gyermek, így arra a következtetésre jutottak az intézkedő rendőrök, hogy az I. r. panaszos szándékosan próbálta félrevezetni a hatóságokat, megkísérelte elrejteni a II. r. panaszost a védelembe helyezési eljárás elől.

Az intézkedő rendőrök jelentése szerint az I. r. panaszos azon állítása, miszerint a rendőrök nem ismerték teljeskörűen a Kormányhivatal határozatát, helytálló, viszont a rendőri intézkedés alapja az elrendelt körözés volt, annak háttérét az intézkedő rendőr nem jogosult vizsgálni. Az intézkedő rendőrök az intézkedés alatt azonban törekedtek arra, hogy az I. r. panaszos teljes mértékben megismerhesse az állítása szerint, részére nem kézbesített határozatot.

2019. szeptember 12-én 18 óra 30 perc körül az intézkedő rendőr értesítést kapott, miszerint a Police.hu weboldalon a nyilvános körözések között szereplő II. r. panaszos egy villamosmegállóban felszáll a villamosra, ezért 18 óra 45 perc körül megjelent a villamos egyik megállójában, ahol észlelte a villamosról éppen leszálló II. r. panaszost, aki feltehetőleg az I. r. panaszossal utazott. Az I. és II. r. panaszossal szemben ezért intézkedést foganatosított, a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) bekezdésében leírtak betartásával igazolásra szólította fel

őket. A II. r. panaszossal utazó személy a jogszerű, többszöri rendőri felszólítás ellenére sem volt hajlandó magát igazolni, így az intézkedő rendőr közölte, hogy az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése alapján előállítja a B. város Rendőr-főkapitányság . kerületi Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Rendőrkapitányság), továbbá közölte vele, hogy a vele együtt tartózkodó II. r. panaszosnak a körözését, védelem alá helyezését rendelték el, így őt is előállítja a Rendőrkapitányságra.

Tekintettel arra, hogy az ismeretlen személy, aki feltehetően az I. r. panaszos volt, passzívan ellenállt, nem volt hajlandó alávetni magát a rendőri intézkedésnek, ezért az ellenállás megtörése érdekében az Rtv. 47. §-a alapján az intézkedő rendőr testi kényszer alkalmazott, bal kezével megfogta a személy bal alkarját, jobb kezével a bal vállát és határozottan a szolgálati gépkocsinhoz vezette. A II. r. panaszos együttműködött, vele szemben semmilyen kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

Az intézkedő rendőr az ismeretlen személyt és a II. r. panaszost 18 óra 50 perckor a Rendőrkapitányságra előállította. Az ismeretlen személy a beszállítás során több alkalommal elmondta, hogy jegyzőkönyvet szeretne felvetetni és panasszal szeretne élni a rendőri intézkedéssel szemben, a panasztételi lehetőségekről a rendőr a Szolgálati Szabályzatnak megfelelően tájékoztatta.

A Rendőrkapitányság területén az ismeretlen személy már hajlandó volt átadni a személyi igazolványát, így megállapították, hogy ő az I. r. panaszos.

A Rendőrkapitányságon ismételt tájékoztatták az I. r. panaszost, hogy a gyermekével szemben a rendőrség körözési eljárást folytat és a Kormányhivatal határozata alapján a gyermek kirázólagos felügyeleti jogát a gyermek édesapja gyakorolja, ezért a gyermeket át fogják adni az édesapjának.

Továbbá az I. r. panaszost tájékoztatták arról, hogy a cselekménye a Szabs. tv. 207. §-ának (1) bekezdésébe ütközik, azonban a kialakult helyzetben az intézkedő rendőr úgy döntött, hogy a további eljárásoktól megkíméli az I. r. panaszost, valamint úgy gondolta, hogy a rendőri intézkedés a célját elérte, ezért az általa elkövetett szabálysértés miatt figyelmeztetésben részesítette.

A fentieket követően az I. r. panaszost 18 óra 55 perckor szabadon bocsátották, azonban nem volt hajlandó aláírni a személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel kapcsolatban készített igazolást, ennek ellenére egy példányt átadtak számára.

Ezt követően az I. r. panaszos nem volt hajlandó elhagyni a Rendőrkapitányságot, kiabálni kezdett és megpróbálta gyermekét megragadni, amitől a gyermek sírva fakadt és láthatóan megijedt, ezért szükséges volt az Rtv. 47. §-a alapján ismételt testi kényszer alkalmazni az aktív ellenállás megtörése érdekében. A rendőr a bal kezével az I. r. panaszos jobb alkarját megfogta, valamint jobb kezével nyitott tenyérrel a jobb vállánál megérintve kitolta az ügyfélváróba, ami egy üvegajtóval van elválasztva, így a gyermek az I. r. panaszost folyamatosan láthatta.

A II. r. panaszossal szemben semmilyen kényszerítő eszköz alkalmazására nem volt szükség, előállító helységben nem került elhelyezésre, őrzéséről a rendkívüli őr gondoskodott a járőr leíróként funkcionáló helyiségben, ahol biztosított volt számára a leülési lehetőség egy párnázott székre, illetve a leíró helyiség ivóvíz fogyasztására is volt lehetősége.

A gyermek édesapja megérkezett a Rendőrkapitányságra és a II. r. panaszost számára átadták, a további atrocitások elkerülése érdekében a Rendőrkapitányság épületének hátsó kijáratán kísérték ki a II. r. panaszost, valamint a gyermek édesapjának lakóhelyére szállították őket.

2) Az intézkedő rendőrök jelentései az alábbi többlet információkat tartalmazzák:

Az I. és II. r. panaszos folyamatosan értetlenül fogadta a rendőrök válaszait az intézkedés céljával kapcsolatban, ezért többször, nyugodt hangnemben, a feleket nyugtatva próbálták elmagyarázni számukra az intézkedés okát és annak gyakorlati végrehajtását.

A II. r. panaszos megértette az intézkedést, de nem akarta elfogadni, újra és újra megkérdezte, hogy miért nem maradhat az I. r. panaszossal, ekkor újra elmondták számára a gyámhatósági döntést, hozattak neki egy székot és vízzel kínálták, amit ő elutasított.

A rendőrök az intézkedések során a gyermek érdekeit szem előtt tartva jártak el, higgadtan, teljeskörű tájékoztatást adtak. A váróteremben és a Rendőrkapitányság épületének számos pontján mellékhelyiség van kialakítva, amelynek használata engedélyezett volt a panaszosok számára.

Az I. r. panaszos közölte, hogy ő nem tud semmilyen határozatról, mutassák meg neki azonnal, ekkor a Robotzsaru Neo rendszerben az intézkedő rendőrök megkeresték az ügyel kapcsolatos iratokat, amelyek között megtalálták a Kormányhivatal határozatát, amelyet a rendőr kinyomtatott és átadott az I. r. panaszos részére, aki tanulmányozta azt, majd közölte, hogy az valótlan és ő nem fogadja el.

Mivel a gyermek édesapja nem beszél magyar nyelven, így a rendőrök angol nyelven tájékoztatták őt a rendőri intézkedéssel kapcsolatban.

2019. október 13-án a gyermek édesapja bejelentést tett a rendőrségen, miszerint a II. r. panaszos néhány személyes tárgyat magához vett az édesapja lakóhelyéről, ahol az I. r. panaszos várt rá, majd az I. és II. r. panaszos együtt elmentek az I. r. panaszos lakóhelyére. A gyermek édesapja követte őket, majd telefonon értesítette a rendőrséget arról, hogy az eltűnt gyermeke azon a címen található.

A körözési előadó e-mail útján heti rendszerességgel tartja a kapcsolatot a II. r. panaszossal.

3) A személyi szabadság korlátozásáról szóló igazolás tanúsága szerint:

A személyi szabadság korlátozásáról szóló igazolás részletes tájékoztatást tartalmaz a jogorvoslati lehetőségekről, azonban az igazolást az I. r. panaszos nem írta alá.

4) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

Az I. és II. r. panaszos beadványukban sérelmezték az azonosítási és tájékoztatási kötelezettség elmulasztását, az intézkedő rendőrök bánásmódját, valamint kényszerítő eszköz (testi kényszer) alkalmazását.

1. Az I. r. és II. r. panaszos sérelmezte a rendőri intézkedés során az intézkedő rendőrök azonosítási kötelezettségének elmulasztását.

A BRFK vezetőjének tájékoztató levele szerint 2019. szeptember 2-án a helyszínen rendőri intézkedésre nem került sor, a 2019. szeptember 12-én foganatosított, második panaszolt intézkedés kezdetén az intézkedő rendőrök igazolványuk felmutatásával egyidejűleg, napszaknak megfelelően köszöntek, közölték nevüket, beosztási helyüket, valamint az intézkedés célját.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésének rendelkezései szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát szóban [...] közölni.

A panaszosok álláspontja szerint a kikerülő rendőrök nem azonosították magukat, ezzel szemben a rendőri előadás szerint a rendőrök az Rtv. rendelkezéseinek megfelelően eleget tettek az azonosítási kötelezettségüknek.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e sérelem tekintetében a panaszos alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

2. Az I. r. és II. r. panaszos sérelmezte a tájékoztatási, illetve felvilágosítási kötelezettség elmulasztását.

A panaszosok állítása szerint az intézkedő rendőrök nem tájékoztatták a panaszosokat arról, hogy milyen céllal, illetve jogalappal intézkednek, milyen intézkedést foganatosítanak. A panaszbeadvány szerint az intézkedő rendőrök nem adtak felvilágosítást a Kormányhivatal hivatkozott határozatával, továbbá a teendőikkel kapcsolatban.

A rendőrség álláspontja szerint az intézkedések során az I. és II. r. panaszos folyamatosan értetlenül fogadta a rendőrök válaszait az intézkedés céljával kapcsolatban, az intézkedő rendőrök többször, nyugodt hangnemben próbálták elmagyarázni számukra az intézkedés okát és annak gyakorlati végrehajtását, ismertették a Kormányhivatal hivatkozott határozatát.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésének megfelelően a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles [...] az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

Az Rtv. 24. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

Álláspontom szerint az Alaptörvény XXIV. cikkében deklarált tisztességes eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog alapvető jogállami követelmény, amelynek megfelelően a jogok érvényesítése olyan eljárás keretében kell, hogy történjen, amely megfelelő biztosítékot jelent a törvényes és elfogulatlan állami döntésre. Természetes követelmény tehát a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése egy demokratikus jogállam esetében, hiszen az egyes emberekkel szemben az állam természetéből fakadóan mindig erőfölényes pozícióban van. Ennek megfelelően szükséges, hogy az államhatalom nevében eljáró személyek minden esetben teljes körű tájékoztatást adjanak az eljárás alá vont személyeknek jogaik, kötelezettségeik, valamint az eljárás körülményei tekintetében.

A panaszosok álláspontja szerint a velük szemben foganatosított három rendőri intézkedés során nem kaptak megfelelő tájékoztatást az intézkedések céljáról, illetve jogalapjáról, azonban

a rendőrség álláspontja szerint az intézkedő rendőrök többször tájékoztatták a panaszosokat az intézkedés okáról, annak gyakorlati végrehajtásáról, illetve ismertették a panaszosokkal a Kormányhivatal hivatkozott határozatát.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e sérelem tekintetében a panaszos alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

E panaszselem vizsgálatának során fontosnak tartom felhívni a figyelmet arra, hogy az intézkedő rendőrök tájékoztatási, illetve felvilágosítás adási kötelezettsége nem terjed ki arra, hogy felvilágosítást adjanak a kormányhivatal határozatának okaival kapcsolatban.

3. A panaszosok sérelmezték, hogy nem kaptak megfelelő tájékoztatást az intézkedéssel szemben alkalmazható jogorvoslati lehetőségekkel kapcsolatban.

A panasz szerint a rendőri intézkedés során sem tájékoztatták az I. és II. r. panaszost a jogorvoslati lehetőségekről. Az I. r. panaszossal szembeni intézkedésről igazolást állított ki a rendőrség, amely semmilyen tájékoztatást, jogorvoslati lehetőséget nem tartalmazott.

A BRFK vezetőjének tájékoztató levele alapján az I. r. panaszost a panasztételi lehetőségekről a rendőr a Szolgálati Szabályzatnak megfelelően tájékoztatta. A személyi szabadság korlátozásáról szóló igazolás részletes tájékoztatást tartalmaz a jogorvoslati lehetőségekről, azonban az igazolást az I. r. panaszos nem írta alá.

Az Rtv. 20. §-a (2) bekezdése második mondatának megfelelően az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

Az Rtv. már hivatkozott 24. §-ának (1) bekezdése e sérelem tekintetében is releváns.

A rendőrség által a rendelkezésemre bocsátott személyi szabadság korlátozásáról szóló igazolás részletes tájékoztatást tartalmaz a jogorvoslati lehetőségekről, azonban az nem tisztázható, hogy az I. r. panaszos számára átadott igazoláson is szerepelt-e tájékoztatás, mivel a panaszos nem bocsátotta a vizsgálat során a rendelkezésemre az igazolást, a rendőrségi példányt pedig nem látta el kézjegyével.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e tekintetben a panaszos alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

4. A panaszosok sérelmezték a kényszerítő eszköz (testi kényszer) alkalmazását.

A panaszos állítása szerint az intézkedés során erőszakkal, rángatással, lefogással elszakították a II. r. panaszost az I. r. panaszostól.

A BRFK vezetőjének tájékoztató levele szerint az I. r. panaszos nem volt hajlandó elhagyni a Rendőrkapitányságot, kiabálni kezdett és megpróbálta gyermekét megragadni, amitől a gyermek sírva fakadt és láthatóan megijedt, ezért szükséges volt az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert alkalmazni az aktív ellenállás megtörése érdekében.

Az Rtv. már hivatkozott 2. §-ának (1) bekezdése második mondatának megfelelően a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 15. §-a alapján a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, így több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár (ún. arányosság elve). Ennek megfelelően az Rtv. 16. §-a alapján rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Az Rtv. 19. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A Szolg. szab. 39. §-ának (1) bekezdésének megfelelően az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan (ún. fokozatosság elve). Ugyanezen § (3) bekezdésének megfelelően a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

- a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint
- b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

A fenti szabályoknak megfelelően tehát az intézkedő rendőröknek minden esetben mérlegelniük kell, hogy az intézkedés célja elérése érdekében mi az a legkisebb korlátozás, amely mellett a rendőri intézkedés megfelelő eredménnyel tud zárulni.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-ának (1) bekezdésének megfelelően a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A Szolgálati Szabályzat 39. §-ának (1) bekezdésének b) pontja szerint aktív ellenszegülést tanúsító személy az, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni.

Az I. r. panaszos magatartását aktív ellenszegülésnek tekintem, ugyanis az I. r. panaszos nem vetette alá magát a rendőri intézkedésnek, nem volt hajlandó elhagyni a Rendőrkapitányság épületét, továbbá megragadta gyermekét, így fizikai erő kifejtés útján is igyekezett

megakadályozni a rendőri intézkedést. A testi kényszer alkalmazása az aktív ellenállás megtörésének érdekében szükséges volt, a rendőri intézkedés foganatosítása érdekében.

A fentiekre tekintettel e panaszelem vonatkozásában megállapítom, hogy az I. r. panaszos magatartása miatt a rendőrség jogszerűen alkalmazott kényszerítő eszközt (testi kényszert), amelynek alkalmazása során eleget tett az arányosság és fokozatosság elvének, így a panaszosok alapvető jogát érintő visszásság nem történt.

5. A panaszosok sérelmezték az intézkedő rendőrök hangnemét.

A panasz szerint a II. r. panaszos az elfogása során sokkos állapotban volt és sírt, 5-6 rendőr állta körbe, akik közül 1-2 gúnyos megjegyzéseket tett, szidta, hisztiző kislánynak nevezte.

A rendőrök jelentései szerint az intézkedések során mindvégig a gyermek érdekeit szem előtt tartva jártak el.

Az Rtv. 2. §-a alapján a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Álláspontom szerint a gúnyos megjegyzés olyan sértő megnyilvánulás, lekicsinylő ítélet, amely célja egy személy nevetségessé tétele, leértékelése azáltal, hogy rossz tulajdonságaira irányítja a figyelmet. E tekintetben a „hisztiző kislány” megjegyzés is gúnyos megjegyzésnek minősül.

A panasz ezen eleme kapcsán felhívom a figyelmet az Rtv. már hivatkozott 2. §-ában foglaltakra. Szükségesnek tartom kiemelni továbbá a Rendőri Hivatás Etikai Kódexét (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az 5. pont szerint: „Empátiával fordul embertársai felé, védelmet és segítséget nyújt a rászorulóknak.”. A 7. pont utolsó mondata szerint: „[t]udatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős”.

Indokoltnak tartom felidézni a korábbi Testület 64/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalásában foglaltakat: *A „rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve”.*

A panaszosok álláspontja szerint az intézkedő rendőrök gúnyos megjegyzéseket tettek, azonban a rendőrség álláspontja szerint ilyen nem történt.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e sérelem tekintetében a panaszosok alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

6. A panaszosok sérelmezték az intézkedő rendőrök bánásmódját.

A panaszosok állítása szerint a II. r. panaszos számára elfogása során nem biztosítottak lehetőséget arra, hogy leülhessen, illetve hogy ihasson, nem tájékoztatták megfelelően a mosdóhasználatról. A II. r. panaszos kérte, hogy beszélhessen az I. r. panaszossal, ám ezt nem tették lehetővé számára, majd az I. r. panaszostól távol, a hátsó ajtón vezették ki.

A BRFK vezetőjének tájékoztató levele szerint a II. r. panaszos egy leíróként funkcionáló helyiségben került elhelyezésre, ahol biztosították számára a leülés lehetőségét, illetve ivóvíz fogyasztását. Az intézkedő rendőrök jelentései szerint a váróteremben és a Rendőrkapitányság épületének számos pontján mellékhelyiség van kialakítva, amelynek használata engedélyezett volt a panaszosok számára. A rendőrség álláspontja alapján, miután a gyermek édesapja megérkezett a Rendőrkapitányságra és a gyermek átadásra került, a további atrocitások elkerülése érdekében a rendőrök a Rendőrkapitányság épületének hátsó kijáratán kísérték ki az I. r. panaszost.

Az Rtv. már hivatkozott 2. §-ának (1) bekezdése második mondata e panaszra tekintetében is releváns.

Az Rtv. 16. §-ának (4) bekezdése szerint a rendőr nem alkalmazhat [...] megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

A megalázó bánásmód vagy büntetés körébe tartozó magatartások lényege, hogy az érintettben olyan félelmet, lelki gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzést okoznak, amelyek alkalmasak arra, hogy a testi és lelki ellenállását megtöriék. Ugyanakkor az ilyen magatartások okozta gyötrelmet mértéke – és ezzel együtt alapjogsértő volta – függ az adott eset körülményeitől (pl. a bánásmód időtartamától, az áldozat nemétől, korától, stb.). [ld. pl. Haraszi Margit Katalin (az OPCAT Nemzeti Megelőzési Mechanizmus Főosztály megbízott vezetője) két tanulmányát: „A kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetések tilalma az ENSZ és az Európa Tanács legfontosabb dokumentumaiban, valamint az állampolgári jogok országgyűlési biztosának tevékenységében” (Acta Humana, emberi jogi közlemények, 2008/3. szám), valamint „Az embertelen és a megalázó bánásmód vagy büntetés definiálásának és értelmezésének irányai” (Közjogi Szemle, 2019/4. szám)]

A panaszosok véleménye szerint a II. r. panaszos őrzése során nem biztosították számára, hogy leülhessen, ivóvizet fogyaszthasson, illetve, hogy használhassa az illemhelyiséget, azonban a rendőrség véleménye szerint mindezt biztosították a II. r. panaszos számára.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e sérelem tekintetében a panaszosok alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

A panaszosok sérelmezték, hogy a II. r. panaszost a Rendőrkapitányság hátsó kijáratán keresztül vezették ki, az I. r. panaszostól távol. E panaszem vizsgálatának tekintetében a rendőrség álláspontját fogadom el, miszerint – az I. r. panaszos magatartása miatt – szükséges volt, hogy a II. r. panaszost a hátsó kijáraton vezessék ki, így alapvető jogot érintő visszásság nem történt.

Budapest, 2020. ...